

B U L E T I N
INFORMATIV

(continuare din numărul precedent)

Paginarea

Paginarea este un proces de așezare în forme (suprafețe) de aceeași mărime a textului cules, ilustrațiilor, titlurilor, subtitlurilor, tabelelor, notelor, coloncifrelor, colontitlurilor, normelor, signiaturilor, elementelor decorative (dacă este cazul) etc., pentru a se obține forma tipografică a paginilor unei cărți, broșuri, reviste sau ziare.

Această operație reprezintă, de fapt, montajul tuturor elementelor (pregătite în prealabil ca să formeze paginile care se vor imprima) pentru obținerea formei finale a obiectului proiectat (cărți, reviste, ziare, ambalaje etc.).

Paginarea (așezarea textului în pagină) unei cărți, broșuri, reviste sau ziar trebuie să fie unitară în tot cuprinsul lucrării, adică să aibă pagini de aceeași mărime, să fie folosite procedee similare de evidențiere, de culegere a titlurilor și subtitlurilor, de dimensionare a albiturilor etc. La operația de paginare trebuie să se țină seama de formatele (dimensiunile) standardizate de hârtie și texte.

Operația de paginare se face după o machetă a editurii (“unitate specializată care asigură apariția unei publicații”, definire a editurii conform STAS 6590/82), sau pe baza indicațiilor date pe manuscris sau în fișa tehnică a lucrării.

Această operație de paginare se face cu respectarea regulilor stabilite de STAS 2106/84: *“Cărți și broșuri. Reguli generale de paginare”* și ale altor standarde și norme tehnice de ramură (NTR), cum ar fi : ISO – 216: *“Hârtii de scris și anumite categorii de imprimate; formate finite: serii A și B”* și STAS/8721/79: *“Hârtii pentru tipăritul cărților, broșurilor, buletinelor și revistelor. Formate și lățimi brute”* sau NTR 312/1969: *“Formatele oglinzii paginilor și ale ramelor albe pentru cărți, broșuri, buletine și reviste”*, normă tehnică de ramură ce a înlocuit STAS 885/65, *“Cărți și broșuri”*.

Principalele elemente ale unei cărți, broșuri sau reviste sunt: **blocul de carte** și **coperta** sau **scoața**.

Blocul de carte este alcătuit din două părți: *coala de titlu* și *colile de text*.

Coala de titlu cuprinde (conform STAS 2106/84: *“Cărți și broșuri. Reguli generale de paginare*) următoarele elemente: *coperta de gardă*, care este prima filă a cărții, ce poate fi albă sau să poarte pe ea titlul lucrării, autorul, editura etc.; *coperta interioară*, care repetă, de obicei, elementele de pe coperta cărții, pagini cu prefață, tabla de materii etc.

Paginile colii de titlu intră în numerotarea generală a paginilor cărții sau broșurii. Ele se pot numerota și separat însă, în acest caz, se folosesc cifre romane.

Prefața, introducerea, cuvântul introductiv se așează începând cu pagină nouă, pagină de dreapta (pagină cu numerotare fără soț).

În cazul în care cartea are mai multe prefete, se va pagina mai întâi prefața la ediția respectivă, apoi în ordinea apariției, prefetele celorlalte ediții.

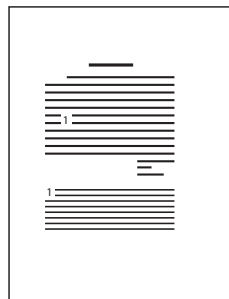
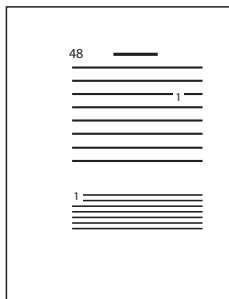
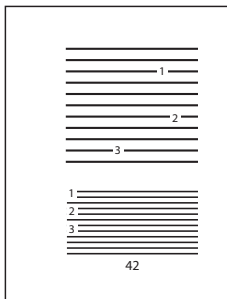
Dacă lucrarea are colontitlu, prefața va avea și ea colontitlu (pe paginile de stânga se trece numele prefațatorului, iar pe cele de dreapta titlul prefetei sau numai cuvântul “prefață”).

Postfața se paginează în mod normal la sfârșitul volumului, înainte de tabla de materii (cuprins).

Când lucrarea are, în afară de prefață, și introducere, aceasta se va pagina pe prima pagină de dreapta după prefață.

Coala de titlu mai poate cuprinde și alte elemente, cum ar fi *“motto-ul”* sau *“epitaful”*, care se așează deasupra textului paginii de început de capitol sau parte, între titlu și text; *“dedicația”*, în cazul când există, se așează în prima pagină de dreapta (fără soț), care urmează după pagina de titlu a cărții în colțul din dreapta sau în centrul optic al paginii, iar lungimea rândului de text este de 1/3-2/3 din lungimea rândului oglinzii pagini.

Paginarea textului curent. Paginile unei cărți trebuie să cuprindă un număr fix de rânduri și trebuie să fie egale. La paginile inițiale și finale, pentru obținerea acestei egalități se socotește și albitura din capul și de la piciorul paginii iar toate paginile, chiar și cele cu formule sau ilustrații, vor fi calculate la rânduri de text principal.

Numărul rândurilor este dat de NTR 312/69: *“Formatele oglinzii paginilor și ale ramelor albe pentru cărți, broșuri și reviste”*.

Formatul colii de hârtie mm	Fracțiunea din coala de hârtie	Dimensiunile formatelor		Limitele dimensiunii oglinzii															
		Format brut mm	Format finit mm	Limitele minime ale dimensiunilor oglinzii paginilor (6/9)															
				Lățimea și înălțimea determinate		Înălțimea rezultată în număr de rânduri ale diferitelor corpuri de litere, cu abaterile corespunzătoare față de înălțimea determinată													
				Lăt. în cic.	Înălț. în p	corp 7	±p	corp 8	±p	corp 9	±p	corp 10	±p	corp 11	±p	corp 12	±p	corp 14	±p
600x900	1/8	225x300	220x290	33	528	75	-3	66	0	59	+3	53	+2	48	0	44	0	38	+4
	1/16	150x225	145x215	22	396	57	+3	50	+4	44	0	40	+4	36	0	30	0	28	-4
	1/32	112x150	107x140	16	246	35	-1	31	-2	27	-3	25	+4	22	-4	21	+6	18	+6
610x860	1/8	215x305	210x295	31	522	75	+3	65	-2	58	0	52	-2	48	+6	44	+6	37	-4
	1/16	152x215	147x205	22	372	53	-1	47	+4	41	-3	37	-2	34	+2	31	0	27	+6
	1/32	107x152	102x142	15	246	35	-1	31	+2	27	-3	25	+4	22	-4	21	+6	18	+6
700x900	1/16	175x225	170x215	25	378	54	0	47	-2	42	0	38	+2	34	-4	32	+6	27	0
	1/32	112x175	107x165	16	300	43	+1	38	+4	33	-3	30	0	27	-3	25	0	21	-6
700x1000	1/8	250x350	245x340	36	594	85	+1	74	-2	66	0	60	+6	54	0	50	+6	42	-6
	1/16	175x250	170x240	25	420	60	0	53	+4	47	+3	42	0	38	-2	35	0	30	0
	1/32	125x175	120x165	18	294	42	0	37	+2	33	+3	30	+6	27	+3	25	+6	21	0
700x1080	1/16	175x270	170x260	25	462	66	0	58	+2	51	-3	46	-2	42	0	39	+6	33	0
	1/32	135x175	130x165	19	294	42	0	37	+2	33	+3	30	+6	27	+3	25	+6	21	0
800x1000	1/16	200x250	195x240	29	426	61	+1	53	-2	47	-3	43	+4	39	+3	36	+6	30	-6
	1/32	125x200	120x190	18	342	49	+1	43	+2	38	0	34	-2	31	-1	29	+6	24	-6
840x1080	1/16	210x270	205x260	33	504	72	0	63	0	56	0	51	+6	46	+2	42	0	36	0
	1/32	135x210	130x200	19	348	50	+2	44	+4	39	+3	35	+2	32	+4	29	0	25	+2
	1/64	105x135	100x125	15	228	33	+3	29	+4	25	-3	23	+2	21	+3	19	0	16	-4

Fragment din NTR 312/69

Pentru obținerea egalității formatului de text, rândurile paginilor nu vor fi rărite în mod neuniform.

O atenție deosebită trebuie acordată primului și ultimului rând din pagină. Paginile nu pot începe cu rânduri de sfârșit de alineat mai scurte decât lățimea formatului de text, și nici nu pot sfârși cu rânduri de început de alineat. Dreptunghiul formatului de text trebuie să fie perfect închis. Aceste dificultăți pe care le prezintă existența unor astfel de rânduri nu va fi soluționată prin simpla lor îndepărtare și împlinire cu albitură a spațiului rezultat, ci prin culegerea mai strânsă (albitură mai mică între cuvinte) sau mai largă a ultimelor rânduri ale alineatului.

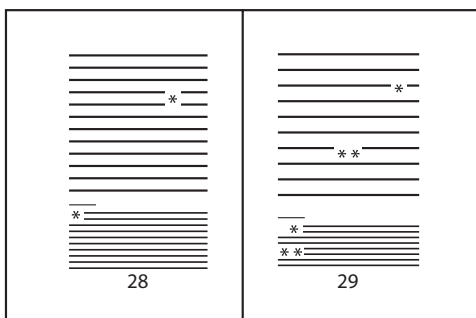
Atenție! Nu se admit spații prea mici sau prea mari între cuvinte. De exemplu, dacă textul se culege cu corp 10, spațiul normal între cuvinte este de 5 puncte, iar în cazul culegerii strânse va fi de cel puțin 3 puncte, iar la culegerea textului larg va fi de cel mult 8 puncte.

Se va evita despărțirea cuvintelor în silabe, când acestea ar trebui

să continue de pe o pagină fără soț, pe una cu soț.

Un alt element ce poate intra în paginile de text este nota de subsol.

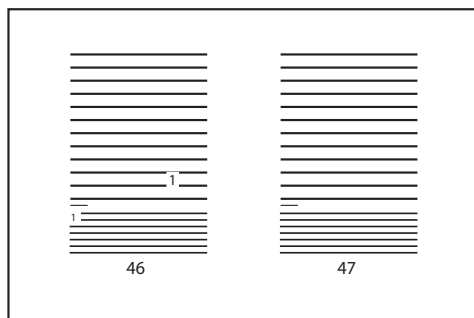
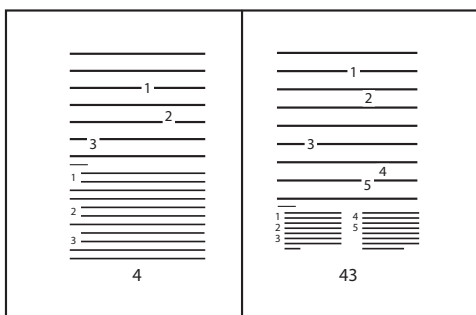
Nota, la care se face trimitere în text, se așează la baza paginii, la sfârșitul capitolului sau al lucrării. Notele sau adnotările sunt lămuriri suplimentare la text și explică sau completează unele probleme ale textului. Ele se despart, în general, de text printr-o linie fină, așa cum s-a mai arătat și la culegerea notelor, cu lungimea de circa 1/5 din lungimea rândului de bază și se culeg cu literă de corp cu 1 sau 2 grade mai mic decât corpul literei textului de bază.

Când pe o pagină sunt maximum trei trimiteri la note, acestea se pot numerota cu steluțe.

Dacă pe o pagină sunt mai mult de trei trimiteri, acestea se vor numerota cu cifre.

Notele de subsol pot continua de pe o pagină pe alta însă cifra se pune pe pagina corespunzătoare trimiterii iar nota începe neapărat pe acea pagină, cu minimum două rânduri de text. De asemenea, continuarea notei pe pagina următoare va avea cel puțin două rânduri.

Dacă lucrarea conține foarte multe trimiteri, este de preferat ca notele să fie plasate la sfârșit de capitol, parte sau întreaga lucrare, numerotate cu cifre arabe. Paginarea lor se face pe oglinda paginii, cu corp mai mic decât al textului de bază.

Așezarea textului în pagini inițiale

La început de parte sau capitol, în care textul începe din nou după ce a fost întrerupt pe pagina precedentă, se recomandă ca aceste pagini inițiale să fie pagini fără soț (pagini de dreapta).

Aceste pagini inițiale pot fi, din punct de vedere artistic, de mai multe categorii:

- *pagini inițiale cu viniete.*

Vignetele se folosesc în special la cărțile beletristice. Se recomandă ca între vinieta și text să existe o albitură care să pună în valoare ilustrația. Vigneta trebuie să oglindească tema principală a capitolului respectiv, de aceea tehnoredactorul trebuie să aibă cunoștințe de istoria artelor și să se documenteze. De exemplu: un motiv decorativ folcloric românesc, oricât ar fi el de frumos și reprezentativ nu poate fi folosit la un volum de poezii traduse din japoneză sau altă limbă.

Ca dimensiune, vinietele trebuie să fie mai mici de 1/4-1/5 din înălțimea oglinzii paginii. Ele pot fi în două sau mai multe culori.

De multe ori, paginile inițiale folosesc linii simple, ca element ornamental. La versuri, elementele decorative se pot așeza și în partea de jos a paginii, ele dând echilibru rândurilor. În acest caz linia se repetă la fiecare pagină.

-pagini inițiale cu letrine (inițiale).

Letrinele sau inițialele pot fi considerate tot motive decorative și se folosesc, de asemenea, în strânsă legătură cu conținutul. Ele pot fi *înflorate, încadrate în diferite chenare și simple.*

Inițialele care au până la dublul înălțimii literei textului de bază nu se îngroapă în text; ele se plasează la început de alineat, pe aceeași linie cu a literei textului de bază. În acest caz se poate renunța la alineat.

Inițialele (letrinele) mai mari decât dublul înălțimii literei textului de bază se îngroapă astfel: prima literă a cuvântului se separă de cuvânt printr-un spațiu egal cu 1/2 din corpul de literă a textului, iar celelalte rânduri se aliniază sub corpul cuvântului.

Spațiul din jurul inițialei trebuie să fie uniform și nu mai mare decât jumătate din corpul textului de bază.

 acul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă,
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Partea de jos a inițialei îngropate trebuie să fie în linie cu rândul de text respectiv. În cazul inițialelor ornate sau colorate, acestea se pot scoate lateral, în afara oglinzii paginii.

- pagini inițiale simple.

Acestea pot prezenta o varietate mare ca prezentare artistică prin plasarea variată a titlului și a textului. La paginile inițiale simple, textul nu trebuie să înceapă niciodată din capul paginii, ci după o albitură egală cu cel puțin a cincea parte din text.

Poziția titlurilor poate fi foarte variată:

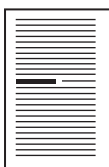
- în rânduri separate, plasate la mijlocul formatului oglinzii paginii:

– în rânduri separate, aliniate pe laterală la stânga sau la dreapta:

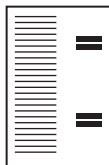
– în continuare în text, așezate la început de alineat și evidențiate (prin culegere cu litere de evidențiere):

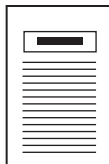
– îngropate, înconjurare din 2 sau 3 părți de text:

– așezate în afara formatului de culegere:

– încadrate (în general, la început de capitol sau parte):

Așezarea textului în pagini finale

Paginile finale de capitol sau parte, din punct de vedere tehnoredacțional, prezintă aceleași probleme ca și paginile inițiale.

De obicei înălțimea textului în pagină finală va fi de cel puțin 1/4–1/5 din formatul oglinzii paginii. În caz contrar se va proceda la răriră spațiului dintre cuvinte sau a spațiului dintre rânduri, începând din pagina precedentă.

Pe paginile finale nu se pun coloncifre, atunci când ele sunt plasate la piciorul paginii. Excepție fac manualele școlare pentru clasele mici.

Se pot folosi vinietele în scopul micșorării spațiului alb de la piciorul paginii. Notele referitoare la textul acestei pagini vor fi așezate imediat după text cu albitura prescrisă sau la piciorul paginii.

Vinietele folosite în paginile finale vor fi foarte mici (acestea nu trebuie să depășească o optime din formatul paginii).

Dacă paginile inițiale au viniete decorative, așezarea de viniete la paginile finale este necesară în cele

mai multe cazuri. Desenul, motivul decorativ al vinierei de pe pagina inițială nu este necesar să fie același dar e firesc să fie apropiat ca motiv.

Paginarea textului pe mai multe coloane

Cărțile tehnice sunt paginate în general pe mai multe coloane (de obicei pe două coloane). Rândurile coloanelor trebuie să se găsească pe aceeași orizontală. Toate coloanele din carte trebuie să aibă aceeași înălțime. În capul sau la piciorul coloanelor nu se vor așeza rânduri scurte.

Se obișnuiește ca între coloane să se lase o albitură de 1 cicero=4,5 mm sau se pune o linie subțire (fină), lăsându-se o albitură de două puncte (0,7–0,8 mm), de o parte și cealaltă a liniei. Linia despărțitoare trebuie să fie continuă pe întreaga înălțime a formatului de text.

În cazul ilustrațiilor ce ocupă lățimea mai multor coloane, textul continuă de sus în jos la fiecare coloană. În cazul tabelelor care ocupă lățimea mai multor coloane, textul referitor la ele se așează

deasupra tabelului. Dacă lucrul acesta nu este posibil, textul fiecărei coloane continuă peste tabelă, de sus în jos.

Dacă avem note ce se referă la titlu, acestea se vor plasa sub prima coloană. La paginare nu se admite plasarea mai multor ilustrații una sub alta pe aceeași coloană, fără să fie despărțite de text, cât și plasarea acestora deasupra sau sub titlu. Nu se admite plasarea ilustrațiilor în mijlocul unui text referitor la altceva, fără să fie însoțite de explicații.

Paginarea textelor dramatice

Textul dramatic poate fi ilustrat cu viniere plasate în frontispiciu la fiecare început de act, iar edițiile festive pot fi ilustrate cu macheta decorurilor și costumelor create de scenograf etc.

La așezarea textului în pagină se va evita ca o pagină să se termine cu numele personajului, iar replica lui să fie pe pagina următoare. La fel, nici observațiile referitoare la personaj nu vor fi trecute pe pagina următoare.

De asemenea, se va evita ca o pagină să se termine cu titlurile de tablou sau scene urmate numai de indicații de decor, iar replicile personajelor să înceapă pe pagina următoare.

Paginarea versurilor

La așezarea textului de versuri în pagină trebuie să se țină seama de câteva reguli:

- nu se admite ruperea unei strofe prin trecerea unui grup de versuri de pe o pagină pe alta;

- dacă versurile nu au strofe, ci merg în continuare, ultimul vers de pe o pagină trebuie să exprime sfârșit de idee;

- strofele se numerotează dacă autorul cere aceasta;

- când versurile nu au titlu se pune o steluță sau 3 steluțe;

- albitura dintre strofe trebuie să fie uniformă.

Paginarea ilustrațiilor

Prin ilustrație se înțelege orice imagine grafică introdusă în textul publicației pentru a-i explica sau preciza sensul. Sunt două tipuri de ilustrații:

- *ilustrații în text* — imagini așezate înăuntrul textului sau pe pagini separate, cuprinse în numerotarea generală a paginilor;

- *ilustrații în afara textului* — imagini așezate pe foi de hârtie, de obicei de calitate superioară, intercalate sau adăugate la sfârșitul textului, prinse la cotor sau anexate sub banderolă și mai rar în “pungă” sau în “burduful” ori “clapa” copertii.

Ilustrația depinde de tipul de lucrare și trebuie să formeze un tot unitar cu textul. Alegerea genului de ilustrație este de competența editorului.

Ilustrația poate fi *utilă* sau *ornamentală*. *Ilustrațiile utile* sunt plasate cât mai aproape de textul la care se referă, fiind mai ușor la prezentare. Plasarea *ilustrației ornamentale* depinde de considerațiile artistice.

Ilustrația se poate pagina astfel:

- deschis, caz în care imaginea se plasează simetric în text, scoasă la tăietura lucrării și în afara oglinzii paginii;

- îngropată în text, caz în care imaginea este încadrată de text pe două, pe trei sau pe patru laturi.

La ilustrația paginată deschis, STAS 2106/84 – *“Reguli generale de paginație”* recomandă ca ilustrația, împreună cu explicațiile, să ocupe cel puțin 2/3 din lățimea oglinzii paginii sau, dacă sunt mai mici, atunci explicațiile se pot plasa lateral lângă ilustrație.

Pentru ilustrațiile plasate la mijlocul paginii, numărul rândurilor de deasupra este de 3/8 din numărul total al rândurilor care încap pe pagina respectivă. Rândul de deasupra ilustrației, cât și rândul de sub ilustrație nu trebuie să fie început de alineat.

Dacă se paginează două sau mai multe ilustrații pe orizontală, baza lor trebuie să fie pe aceeași linie.

Ilustrațiile care se paginează culcat se așează în toate paginile cu capul spre marginea din stânga a paginii.

Ilustrația nu se așează pe ultima pagină a lucrării, cu excepția vienetelor, la sfârșit de capitol, parte, paragraf etc.

Paginile ce au ilustrația pe întreaga suprafață (nu conțin rânduri de text de bază) nu au

coloncifră sau colontitlu. Ilustrațiile scoase la tăietură trebuie să ocupe minim 1/4 din suprafața paginii. Ele se pot plasa sus sau jos, dreapta, respectiv stânga, după cum pagina este de dreapta sau de stânga.

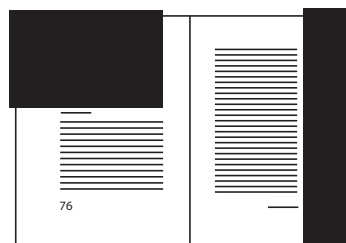
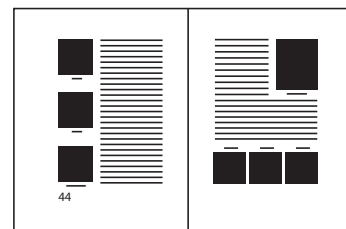
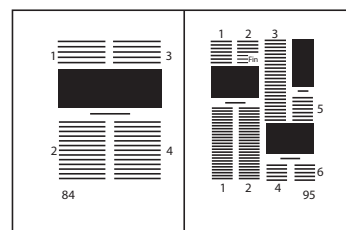
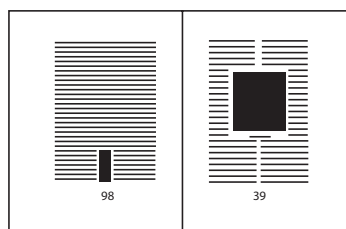
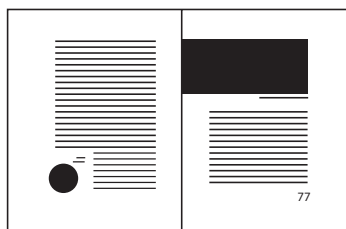
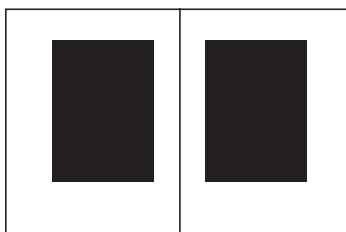
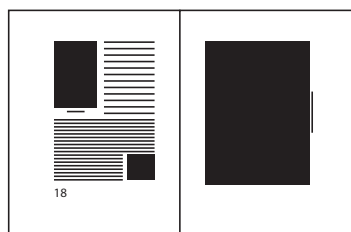
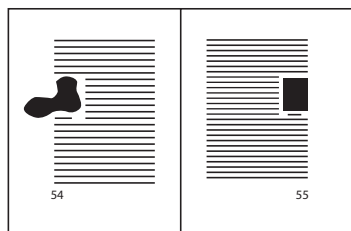
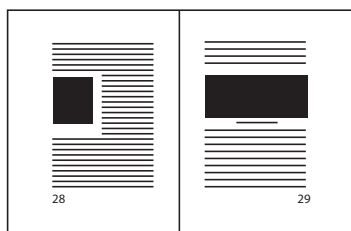
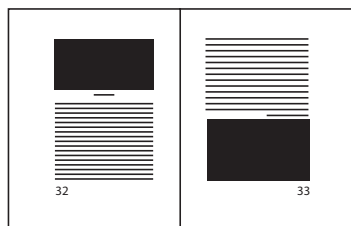
La *ilustrațiile îngropate în text*, același standard prevede că ilustrațiile pot fi îngropate în text pe două, trei sau patru laturi.

La ilustrațiile încadrate de text pe două laturi, așezate în capul paginii, trebuie ca marginea lor superioară să fie la nivelul primului rând din text; în cazul când sunt așezate la baza paginii, marginea lor inferioară, inclusiv legenda (explicația) trebuie să fie la nivelul ultimului rând din text. De asemenea, ele pot fi scoase la tăietura cărții. Pe aceeași pagină se recomandă să nu se plaseze în colțuri pe diagonală două sau mai multe ilustrații.

Ilustrațiile încadrate în text pe trei laturi, plasate în partea superioară a paginii, trebuie să aibă deasupra cel puțin 4 rânduri de text.

În raport cu corpul literei textului de bază, lungimea minimă a rândurilor de text din jurul ilustrației

Îngropate se stabilește ca pentru literă de corp 6 să fie de 1,5 cvadrați (27 mm), iar pentru litera de corp 8 lungimea rândului de text din jurul ilustrației să fie de 2 cvadrați (36 mm). Pentru litera de corp 10 rândul de text din jurul ilustrației trebuie să fie 2,5 cvadrați (45 mm).

Legendele ilustrațiilor sunt texte care explică conținutul figurilor, tabelelor, făcând în general legătura acestora cu textul. Aceste texte se culeg, în general, cu o literă de corp cu 1 sau 2 grade mai mic decât corpul textului de bază.

Lungimea rândului legendei nu trebuie să depășească desenul ilustrației și se plasează simetric față de axa ilustrației sau lateral. Rândurile legendei nu se răresc, iar spațiul dintre ilustrație și textul legendei nu trebuie să fie mai mare decât jumătate din spațiul dintre textul legendei și textul de bază. Spațiul dintre legendă și textul de bază nu trebuie să fie mai mare decât distanța de 1,5 din corpul literei textului de bază.

Dacă legenda se așează lateral lângă ilustrație, textul ei se plasează spre interiorul paginii, iar ilustrația spre marginea paginii.

Paginarea revistelor cu o singură coloană se face după aceleași reguli ca și paginarea cărților. În cazul **paginării revistelor cu mai multe coloane** este necesar ca între coloane să se așeze o albitură de 12

puncte tipografice (4,5 mm). În cazul când avem linie de coloană, această distanță ajunge la 6 puncte tipografice (2,25 mm).

Colontitulul, de regulă, acoperă lățimea însumată a tuturor coloanelor. Dacă există colonlinie și coloanele sunt despărțite prin linie, aceasta se sprijină pe colonlinie.

Titlurile pot ocupa una sau mai multe coloane.

Se recomandă să se găsească, pe orizontală, două titluri de coloană. Notele se plasează sub coloana în care se face referirea. Notele de sub titlu comun se plasează sub prima coloană. Semnele de coală și norma se așează ca la cărți. Toate coloanele paginilor trebuie să aibă aceeași lungime, cu excepția ultimei coloane ce poate avea un rând mai puțin.

Ilustrațiile se paginează după aceleași reguli ca și la carte și vor fi plasate în spațiul destinat articolului de care aparțin.

Paginarea ziarelor se deosebește de cea a cărților și a revistelor. Dacă pentru sublinieri la acestea se folosesc litere cu același caracter ca

textul de bază, cu tăietura cursivă sau semineagră, la ziare textele folosite vor avea tăieturi diferite, chiar și negre, sau cu alte caractere decât cel de bază. Paginile de ziar pot avea 6–9 coloane, întotdeauna pline (nu au spații albe, ci doar albituri mici între articole).

În STAS 3452/84 – “Ziare” se stabilesc condițiile tehnice și regulile de verificare a calității. Sunt prezente condițiile ce trebuie îndeplinite de materialul cules și ilustrații cât și modul de executare a paginației.

Redacția ziarului va face paginarea, folosind machetă pentru fiecare pagină, machetă ce indică locul fiecărui articol, titlu, ilustrație etc. Tabelele se vor pagina în imediata apropiere a textului la care se referă.

Amplasarea ilustrațiilor se face, pe cât posibil, evitând suprapunerea celor de pe o față cu cele de pe verso sau suprapunerea titlurilor de corp mai mare de 24 puncte, precum și a liniilor de coloană de pe o față cu ilustrație color sau în semitonuri de pe verso.

În procesul de lucru se folosesc diferite forme de paginare:

simetrică, asimetrică, centrată, continuă, în funcție de specificul și conținutul paginii.

Pregătirea formelor de ilustrație

Așa cum s-a mai arătat, formele de tipar sunt clasificate, după caracterul imaginilor care se reproduc, în: **forme de text**, a căror pregătire a fost tratată, **forme de ilustrații**, a căror pregătire o vom prezenta în continuare și **forme mixte** (acestea sunt forme ce conțin atât text cât și ilustrații).

În general, produsele poligrafice (cărți, reviste, ziare, pliante, calendare etc.) conțin, în afară de text, și ilustrații.

Ilustrațiile îndeplinesc funcții diferite, după tipul lucrării editate:

– în literatura beletristică, ilustrația subliniază textul autorului, redând sub formă de imagini ceea ce autorul a redat în cuvinte;

– în literatura științifică și cea tehnică, ilustrația constituie, de cele mai multe ori, un element indispensabil înțelegerii textului; alteori ea reprezintă un material documentar, exemplificator. În

manualele didactice, ilustrația servește de multe ori ca material intuitiv.

Din punct de vedere tehnoredacțional, al caracterului și execuției, ilustrațiile pot fi clasificate astfel:

– *desene de creație* – executate în linii ce pot fi subțiri și dese, în linii mari și bine conturate, în linii și hașuri diferite;

– *desene în tonuri* – executate în tente, în creion gras sau cărbune sau în combinație de tuș și cărbune;

– *desene tehnice* – sunt în majoritatea cazurilor desene liniare conturate, executate după prevederile standardelor de specialitate;

– *hărțile* sunt un gen de desen aparte, care cere din partea executantului o specializare deosebită. Ele pot fi executate într-o culoare sau mai multe culori. Se întâlnesc foarte des în manualele didactice (nu vorbim de atlase, care sunt de strictă specialitate);

– *fotografii* – ce se folosesc de obicei la lucrări științifice, albume cu diferite reproduceri, studii critice, în general la lucrările cu caracter

științific și didactic. Ele pot fi alb-negru sau color pe suport opac sau transparent (diapozitive). Fotografiele trebuie să fie clare, cu contrast accentuat, cu detalii ușor de deosebit.

Procesul de reproducere a ilustrațiilor este mai complex decât reproducerea textului și se realizează prin procese **fotomecanice** sau pe **cale electronică**, prin scanarea originalului, prelucrarea și expunerea acestuia pe material fotosensibil (film).

În mod deosebit trebuie arătat că imaginile liniare, și în special cele în semitonuri (alb-negru sau color), nu pot fi reproduse identic cu originalul, pentru simplul motiv că atât suportul originalului cât și natura sa, cantitatea sau repartizarea materialelor ce conferă tonalitățile (acuarelă, guașe, cărbune, ulei, vopsele, coloranți sau fotografii) sunt în cele mai multe cazuri altele decât cele folosite pentru reproducerea tipografică, iar posibilitățile tehnologice de reproducere pe cale tipografică sunt încă mult limitate.

Astăzi, reproducerea ilustrațiilor se execută în cele mai multe cazuri pe cale electronică. Totuși, o parte din mecanismele de fotoreproducere clasică (de exemplu dezvoltarea și fixarea filmelor) este inclusă și folosită în reproducerea electronică.

Prin **procesele fotomecanice** se înțelege ansamblul de procedee fotografice, chimice și mecanice care sunt folosite pentru obținerea formelor de tipar pentru ilustrații.

Cu ajutorul acestor procese se realizează modificarea caracteristicilor suprafeței materialului din care se confecționează forma de tipar, în așa fel încât să se diferențieze partea activă (elementele imprimabile) de cea neutră (elemente neimprimabile).

Pentru formele de tipar utilizate la tipar înalt, tipar flexografic și tipar adânc, între cele două tipuri de elemente (imprimabile și neimprimabile) se realizează o diferență de înălțime iar, pentru tiparul plan, o diferență de caracteristici fizico-chimice (elemente oleofile și hidrofile).

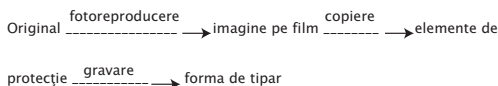
După natura proceselor utilizate, utilaje, materiale folosite și procesul tehnologic de realizare a formelor de tipar, se disting:

- *procesele tehnologice de fotoreproducere sau scanare și prelucrare electronică*, ce constau în operații de fotografiere sau scanare care urmăresc obținerea imaginii fotografice a originalului pe un suport transparent;

- *procesele de copiere*, care sunt procese care pornesc de la filmele obținute prin fotoreproducere și urmăresc să realizeze, pe suprafața materialului din care se confecționează forma de tipar, elemente de protecție care să asigure o gravare selectivă a elementelor tipăritoare și netipăritoare;

- *procesele de gravare*, ce realizează diferențierea elementelor imprimabile de cele neimprimabile, fie ca înălțime (la tiparul înalt, flexografic și adânc), fie din punct de vedere al caracteristicilor fizico-chimice (la tiparul offset).

În general, procesele fotomecanice pot fi reprezentate astfel:

continuare în numărul următor

COPYRIGHT 2002 AFACERI POLIGRAFICE[®]

Preluarea conținutului publicațiilor noastre - integrală sau parțială, prelucrată sau nu - în orice mijloace de informare este permisă și gratuită, cu condiția obligatorie să se menționeze ca sursă a acesteia: "Publicațiile Afaceri Poligrafice, www.afaceri-poligrafice.ro"

S.C. AFACERI POLIGRAFICE S.R.L.

**Str. Motrului nr. 28, sector 5, București, cod poștal 050281
tel.: 0722 242 746, tel./fax: 021 337 2900; fax: 021 337 2971
e-mail: afp@afaceri-poligrafice.ro, www.afaceri-poligrafice.ro**